

پیشنهاد پیش نویس قانون اساسی

ما ملت ایران، پس از فراز و نشیب بسیار و تجربه آلمان های برآورده نشده از دو انقلاب بزرگ در تاریخ معاصر کشورمان، اینک متحد و یکپارچه، برای برقراری نظامی غیر دینی که منافع ملی، استقلال سیاسی و اقتصادی، تمامیت ارضی و امنیت کشور را تأمین نماید، قوانین حقوق بشر و میثاق های بین المللی و آزادیهای فردی و مدنی رادرچارچوب قوانین پیشرفته برای ما و آیندگان تضمین کند، عدالت و برابری را برای تمام مردم برقرار سازد و آزادی باورهای دینی و مذهبی را بدون دخالت حکومت محترم بشمارد وجدایی کامل دین از سیاست را بپذیرد ، قانون اساسی زیر را تدوین و مقرر میداریم

اصول کلی

اصل 1- حکومت در ایران مبتنی بر آرای مردم ایران است. و این حکومت از این پس در این قانون اساسی اختصاراً بنام "ایران" نامیده می شود

اصل 2- در ایران امور کشور به اتکالی آرای عمومی اداره می شود. سه قوه مجریه، مقننه و قضاییه منفک از یکدیگر هستند. نحوه برگزاری انتخابات مجلسین و رئیس قوه مجریه در اصول دیگر این قانون و قوانین موضوعه معین می گردد

اصل 3- زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی باید باین زبان و خط باشد. این زبان و خط در تمام مدارس عمومی تدریس می شود. استفاده از زبانهای محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس آنها در مدارس و دانشگاهها علاوه بر زبان فارسی آزاد است. حکومت موظف است برای حفظ میراث فرهنگی بشری در جهت تقویت و هرچه بارورتر کردن فرهنگهای قومی و منطقه ای برنامه ریزی های لازم را به عمل آورد

اصل 4 - پرچم و تاریخ رسمی کشور

پرچم رسمی کشور دارای سه نوار با عرض مساوی به ترتیب از بالا به پایین به رنگهای سبز، سفید و سرخ با نشان شیر و خورشید در مرکز پرچم است. تاریخ هجری شمسی تاریخ رسمی کشور است. استفاده از تاریخ های هجری قمری و میلادی و یاسایر تاریخ هادرکنار تاریخ هجری شمسی در مکاتبات غیر رسمی بلامانع است

حقوق ملت

اصل 5- تمام ارکان حکومت موظف به حفظ حقوق آحاد ملت هستند. حداقل معیار حقوق انسانی اصول سی گانه اعلامیه جهانی حقوق بشر مصوب سال 1948 سازمان ملل متحد ضمائم بعدی آن است. تمامی شهروندان و ارکان حکومت ملزم به رعایت کامل مفاد این اعلامیه جهانی و ضمائم آن می باشند. متن ترجمه شده رسمی این اعلامیه ضمیمه این قانون اساسی و جز لاینفک آن است

اصل 6- مالکیت مادی و معنوی ناشی از کار و تولید و ابتکار و تجارت و میراث و هبه در "ایران" محترم است. هیچکس حق ندارد این حق اساسی شهروندان را نقض نماید و انتقال آن تنها از طریق مبادله داوطلبانه و میراث انجام می گیرد. در خصوص اجرای طرح های عمرانی و عمومی توسط دولت که ضرورت تصرف را ایجاب می کند دولت مکلف به پرداخت قیمت روز و جلب رضایت مالک است. موارد اختلاف در خصوص جلب رضایت و تعیین قیمت روز در دادگاه صالحه و به موجب قانون معین می گردد.

اقتصاد

اصل 7- اقتصاد کشور بر اساس آزادی فعالیت فردی و برابری فرصت برای تمام آحاد کشور و محور بازار رقابتی سازمان می پذیرد. فعالیت اقتصادی دولت محدود به ایجاد خدمات زیربنایی، ارائه کالاها و خدمات عمومی که می تواند به بخش خصوصی انتقال داده شود و نیل به تامین شرایط بهینه برای کالاها و خدماتی است که آثار عمومی دارد. روابط اقتصادی کشور در تمام زمینه های سرمایه گذاری و مبادلات تولیدی و تجاری با جهان خارج آزاد بوده و برای تامین اهداف رشد درونی تنها از ابزار تنظیم نرخ برابری پول و گمرکات در حد ضرورت و در چهارچوب پیمانهای جهانی استفاده می شود.

اصل 8- حفظ محیط زیست و منابع طبیعی کشور از وظایف حکومت و ملت است که رهنمود و قانونگذاری در ارتباط با آن از مسؤولیتهای حکومت خواهد بود.

اصل 9- بودجه سالانه کل کشور و مصارف آن به ترتیبی که در قانون معین می شود، از طرف دولت تهیه و برای تصویب به مجلسین تسلیم می گردد. درآمد حاصل از منابع طبیعی ایران و بویژه درآمد نفت و گاز، ثروت ملی ایران و متعلق به آحاد ملت و نسل های بعدی ایرانیان می باشد. به این لحاظ باید از این درآمد در صندوقی جداگانه از صندوق دولت حفاظت گردد و از آن انحصاراً برای برنامه های زیربنایی اقتصادی، اجتماعی و عمرانی استفاده شود و به این لحاظ دولت مجاز نخواهد بود که از این درآمد برای مخارج روزمره اش و یا بعنوان یارانه مگر در شرایط اضطراری آنهم با پشتیبانی دو سوم مجلس استفاده بعمل آورد. هیچ وجهی از مردم اخذ نمی شود مگر به حکم قانون و بصورت مالیات یا عوارض و یا جرایم. مبنای مالیات در "ایران" درآمد و ثروت و یا مصرف بوده که در قوانین موضوعه چگونگی آن تصریح می شود. عوارض در مقابل ارائه خدمات عمومی معین تبیین و اخذ می گردد. مجلس پس از تعیین کلیات مربوط به زمینه اخذ عوارض و جرایم و چگونگی هزینه آن ها می تواند تصویب و اجرای جزئیات را به واحدهای محلی حکومتی مانند شوراهای استان و شهر و روستا و امثالها و اگذار نماید.

اصل 10- دیوان محاسبات به کلیه حسابهای وزارتخانه ها، موسسات، شرکتهای دولتی و سایر دستگاههایی که به نحوی از انحا از بوجه کل کشور استفاده می کنند به ترتیبی که قانون مقرر می دارد رسیدگی یا حسابرسی می نماید که هیچ هزینه ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد. دیوان محاسبات حسابها و اسناد و مدارک مربوط را برابر قانون جمع

آوری و گزارش تفریح بودجه هر سال را به انضمام نظرات خود به مجلس تسلیم می نماید. این گزارش باید در دسترس عموم گذاشته شود.

ارکان حکومت

قوه مقننه

اصل 11- قوه مقننه مرکب از مجلس ملی و مجلس سنا است. مجلسین در عموم مسائل می توانند قانون وضع کنند و مصوبات آن در اختیار رئیس قوه مجریه قرار می گیرد. لوایح پس از تصویب در مجلس ملی به مجلس سنا فرستاده می شود و در صورت تصویب به صورت قانون در خواهد آمد. در صورت عدم تصویب در سنا، لوایح به مجلس ملی بازگردانده خواهد شد و در صورت تصویب مجدد به صورت قانون در خواهد آمد.

اصل 12- مجلس ملی از نمایندگان منتخب مردم که به طور مستقیم توسط مردم و برای مخفی هر پنج سال یکبار انتخاب می شوند، تشکیل می گردد. اعضای مجلس سنا بصورت غیر مستقیم هر 6 سال یکبار انتخاب خواهند شد.

اصل 13- عده نمایندگان مجلس ملی 470 است و به ازای هر 150 هزار نفر جمعیت که در هر حوزه انتخابیه افزایش یابد، یک نماینده اضافه می شود. محدوده ی حوزه های انتخابیه و تعداد نمایندگان حوزه ها و شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندهگان و کیفیت انتخابات را قانون معین می کند. قانون اولین دوره انتخابات مجلس ملی همزمان با تصویب قانون اساسی به رای ملت گذاشته می شود.

اصل 14 - انتخابات مجلس ملی هر دوره، باید پیش از پایان دوره قبل برگزار شود به طوری که کشور هیچگاه بدون مجلس نباشد. در زمان جنگ و اشغال نظامی کشور به پیشنهاد رئیس قوه مجریه و تصویب سه چهارم مجموع نمایندگان، انتخابات نقاط اشغال شده یا تمامی مملکت برای مدت معینی می تواند متوقف شود و در صورت عدم تشکیل مجلس جدید، مجلس سابق همچنان به کار خود ادامه خواهد داد.

اصل 15- پس از برگزاری انتخابات، جلسات مجلس ملی با حضور دوسوم مجموع نمایندگان رسمیت می یابد. ترتیب انتخاب رییس و هییت ریسه مجلس و تعداد کمیسیون ها و دوره تصدی آن ها و امور مربوط به مذاکرات و انتظامات مجلس و تصویب طرح ها و لوایح طبق آیین نامه داخلی مجلس انجام می گیرد.

اصل 16- مذاکرات مجلس علنی است و نمایندگان رسانه های گروهی و مردم عادی با رعایت نوبت می توانند در تمام جلسات مجلس حضور یابند. در شرایط اضطراری، به تقاضای رئیس قوه مجریه یا یکی از وزرا یا ده نفر از نمایندگان، جلسه غیر علنی تشکیل می شود. مصوبات جلسه غیر علنی در صورتی معتبر است که به تصویب دوسوم مجموع نمایندگان برسد. گزارش مصوبات این جلسات باید پس از برطرف شدن شرایط اضطراری برای اطلاع عموم منتشر گردد.

اصل 17- مجلسین حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد. لوایح قانونی پس از تصویب هییت وزیران به مجلسین تقدیم می شود و طرح های قانونی به پیشنهاد حداقل پانزده نفر از نمایندگان در مجلسین قابل طرح است.

اصل 18- عهدنامه ها و مقاوله نامه ها و قراردادها و موافقت نامه های بین المللی که ناظر بر قبول تعهد حکومت" ایران "در مقابل کشورهای دیگر ویا نهادهای بین المللی است باید به تصویب مجلسین برسد

اصل 19- در برخی موارد مانند درخواست برای ورود به جنگ یا تغییر قانون اساسی مراتب باید به تصویب مشترک مجلسین با اکثریت 3/5 برسد

اصل 20- برقراری حکومت نظامی ممنوع است مگر در حالت جنگ وشرایط اضطراری نظیر آن که دولت می تواندبا تصویب مجلس ملی موقتا محدودیت های ضروری را برقرار نماید. ولی مدت آن به هرحال نمی تواندبیش از چهل و پنج روزباشد و در صورتی که ضرورت همچنان باقی باشد برای تمدید محدودیت هادولت موظف است مجددا از مجلس کسب مجوز نماید

اصل 21- هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است وحق دارد در همه مسایل داخلی وخارجی کشور اظهار نظر نماید. سمت نمایندگی مجلس قائم به شخص است وقابل واگذاری به دیگری نیست

اصل 22- نمایندگان مجلس در مقام ایفای وظایف نمایندگی و اظهار نظرو رأی خودکاملا آزادند و نمی توان آن هارا به سبب نظراتی که در مجلس اظهار کرده اند یا آرایی که در مقام ایفای وظایف نمایندگی خود داده اند تعقیب ویاتوقیف کرد. احضار نمایندگان به هر دادگاهی باید به اطلاع مجلس برسد

اصل 23- برای صدور هرگونه «رای عدم اعتماد» توسط نمایندگان مجلس ملی که در نهایت به استعفای کابینه منجر شود، لازم است تا بانیان چنین رایی، کاندید مورد نظر خود برای احراز پست دبیرکلی شورای وزیران (معاون رئیس قوه مجریه و دبیر کابینه) را همزمان به رئیس قوه مجریه پیشنهاد نمایند

اصل 24- نمایندگان مجلس ملی می توانند در مواردی که لازم می دانند از هیأت وزیران یاهریک از وزرا پرسش نمایند. پرسش وقتی قابل طرح در مجلس است که به امضای حداقل یک سوم از نمایندگان برسد. هیأت وزیران یا وزیر مورد پرسش باید ظرف ده روزپس از طرح آن درمجلس حاضر شود وبه آن پاسخ گوید

اصل 25- برای واگذاری هر چه بیشتر امور مردم به مردم، شوراهای روستا وبخش وشهر و استان توسط مردم انتخاب می شوند. شرایط انتخاب کنندگان وانتخاب شوندگان و حدود وظایف و اختیارات آنها ونحوه اداره امور داخلی هر یک از مناطق را قانون بر اساس اصول عدم تمرکز و آزادی انتخاب معین میکند

قوه قضائیه

اصل 26 - قوه قضاییه قوه ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده دار وظایف زیر است

رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و - ۱
اخذ تصمیم و اقدام لازم در اموری که قانون معین می کند

دفاع از حقوق عامه و گسترش عدالت و آزادیهای مشروع از نظر قانون - ۲

نظارت بر حسن اجرای قوانین - ۳

کشف جرم و تعقیب و مجازات مجرمین - ۴

اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین - ۵

تشکیل محاکم و تعیین صلاحیت محاکم منوط به حکم قانون است و کسی نمی‌تواند به هیچ عنوان دادگاهی تشکیل دهد.

اصل ۲۷ - رئیس قوه مجریه ضامن استقلال قوه قضائیه است. شورای عالی قضائی در حدود اصل ۳۸ این قانون لوازم و مقتضیات این استقلال را فراهم می‌آورد و در حفظ آن با رئیس قوه مجریه همکاری می‌کند.

اصل ۲۸ - تشکیل محاکم اختصاصی جز در موارد مصرح در این قانون ممنوع است، ولی ممکن است برخی از شعب محاکم عمومی بنوع خاصی از دعاوی رسیدگی کنند که آن هم بوسیله قانون مشخص خواهد شد.

اصل ۲۹ - دیوانعالی کشور بمنظور نظارت بر اجرای درست قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضائی تشکیل می‌شود.

اصل ۳۰ - قضات محاکم و بازپرسان را نمی‌توان از مقامی که شاغل آنند بطور موقت یا دائم بدون محاکمه و ثبوت جرم منفصل کرد یا محل خدمت یا سمت آنها را بدون رضای آنان یا تصویب شورای عالی قضائی تغییر داد.

اصل ۳۱ - دادگاه باید حکم هر دعوی را با توجه به قوانین و سایر منابع حقوق اعلام کند و نمی‌تواند بطور عموم رأی دهد و قاعده بوجود آورد.

اصل ۳۲ - احکام دادگاه‌ها باید مستدل و حاوی مواد قانونی و اصولی باشد که بر طبق آنها حکم صادر شده‌است، و تخلف از این اصل موجب نقض حکم در دیوان کشور می‌شود.

اصل ۳۳ - محاکمات علنی انجام می‌شود مگر آنکه با تشخیص دادگاه علنی بودن مخالف نظم یا منافی عفت عمومی باشد.

اصل ۳۴ - رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی در محاکم دادگستری و با حضور هیأت منصفه صورت می‌گیرد.

اصل ۳۵ - قاضی موظف است حکم هر دعوی را در قوانین بیابد و نمی‌تواند به بهانه سکوت یا نقض یا اجمال و یا تعارض قوانین از صدور حکم امتناع ورزد.

اصل 36 - قضات دادگاه‌ها مکلفند از اجرای تصویب‌نامه و آئین‌نامه‌ها و نظامنامه‌های دولتی که مخالف با قوانین یا خارج از حدود وظائف قوه مجریه است، خودداری کنند و هر ذینفعی حق دارد ابطال اینگونه مقررات را از دیوان عدالت اداری بخواهد

اصل 37 - برای رسیدگی به جرائم مربوط به وظائف خاص نظامی، محاکم نظامی مطابق قانون تشکیل می‌شود. به جرائم عمومی نظامیان و به کلیه جرائم افسران و درجه داران و افراد و کارمندان در محاکم عمومی رسیدگی می‌شود

اصل 38 - شورایی عالی قضائی اداره امور مربوط به قوه قضائیه اعم از استخدام و نصب و عزل قضات و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها را بعهده دارد، شورای عالی قضائی تحت ریاست رئیس قوه مجریه تشکیل میشود. وزیر دادگستری سمت معاونت آن را بر عهده دارد

:این شورا مرکب است از

عضو منتصب بوسیله رئیس قوه مجریه، رئیس مجلس ملی و رئیس مجلس سنا ۳

دوازده عضو منتخب بوسیله بقیه قضات (شش نفر قاضی نشسته و شش نفر قاضی برخاسته)

هنگام رسیدگی به پرونده‌های مربوط به قضات نشسته، بجز ۳ عضو منتصب شورا از ۵ قاضی نشسته و ۱ قاضی برخاسته تشکیل میشود

هنگام رسیدگی به پرونده‌های مربوط به قضات برخاسته، بجز ۳ عضو منتصب شورا از ۵ قاضی برخاسته و ۱ قاضی نشسته تشکیل میشود

دوره شورای عالی قضائی چهار سال است. اعضاء آن فقط یکبار حق انتخاب یا منتصب شدن دارند -

چگونگی تقسیم کار بین اعضای شورا و سازمان آنرا قانون معین می‌کند

اصل 39 - حکم انتصاب رئیس دیوانعالی کشور و رؤسای شعب و مستشاران و دادستان کل کشور به امضای رئیس قوه مجریه صادر می‌شود و سایر احکام به امضای وزیر دادگستری می‌رسد

اصل 40 - به منظور رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مأمورین، واحدها یا آئین‌نامه‌های دولتی، و احقاق حقوق آنها دیوانی بنام دیوان عدالت اداری تأسیس می‌گردد، حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را با رعایت استقلال قوه قضائیه، قانون تعیین می‌کند

قوه مجریه

اصل 41 - رئیس قوه مجریه عالی ترین مقام اجرایی کشور است و مسئولیت اجرای قانون اساسی و هماهنگی سه قوه و ریاست قوه مجریه و فرماندهی کل قوا را بر عهده دارد. رئیس قوه مجریه بارأی اکثریت مردم هر پنج سال یک بار انتخاب می‌شود. تصدی پست ریاست قوه مجریه برای بیش از دو دوره متوالی ممنوع است. نحوه ی انتخاب و حدود اختیارات رئیس قوه مجریه، هیئت دولت و وزیران را قانون معین می‌کند

اصل 42 - رئیس قوه مجریه موظف است مصوبات مجلس یا نتیجه همه پرسى را پس از طی مراحل قانونی و ابلاغ به وی امضا کند و برای اجرا در اختیار مسئولان بگذارد. در صورتی که رئیس قوه مجریه مخالف اجرای قانونی باشد می تواند سه ماه اجرای آن را به تاخیر بیاندازد که در این حالت باید دلایل این تاخیر را به صورت علنی برای مجلس ارسال و به ملت گزارش کند. همچنین می تواند با ذکر دلایل تقاضای تجدید نظر در قانون مصوب و ابلاغ شده از سوی مجلس را بنماید. در نهایت حق برگزاری فراندوم برای رئیس قوه مجریه محفوظ خواهد بود. رئیس قوه مجریه می تواند در سال یکبار مجلس ملی را منحل کند، ولی می بایست تا 60 روز انتخابات را برگزار نماید.

اصل 43 - در ارتباط با مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی رئیس قوه مجریه، به پیشنهاد کابینه، می تواند از راه همه پرسى به آرای مستقیم مردم رجوع کند.

اصل 44 - رئیس قوه مجریه ریاست هیئت وزیران را بر عهده دارد. معاون انتصابی رئیس قوه مجریه سمت «دبیر هیأت وزرا» را خواهد داشت.

اصل 45 - وزرا و دبیر هیأت وزرا توسط رئیس قوه مجریه نصب و عزل می شوند.

اصل 46 - رئیس قوه مجریه می تواند استعفای خود را به مجلسین تسلیم و از کار کناره گیری نماید. در صورت استعفا و فوت و عزل رئیس قوه مجریه و یا بیماری و غیبت بیش از سه ماه وی، رئیس مجلس سنا اختیارات و مسئولیت های وی را به مدت 30 روز تا برگزاری انتخابات جدید بر عهده می گیرد.

اصل 47 - رئیس قوه مجریه در طول دوران تصدی ریاست قوه مجریه، قابل محاکمه و بازپرسی در دادگاه های عمومی نمی باشد. ولی در شرایط خاص مجلسین حق رسیدگی و نهایتاً حق برکناری او را در صورت تأمین سه پنجم آراء مجموع نمایندگان مجلسین خواهند داشت.

رکن چهارم

اصل 48 - انتشار کتاب و روزنامه و هر نوع نشریه، تاسیس رادیو و تلویزیون، بنای پایگاه کامپیوتری و هر نوع اطلاع رسانی با هر وسیله و ابزاری حق هر شهروند "ایران" است (رادیو و تلویزیون دولتی زیر نظر شورائی که از سوی رئیس قوه مجریه معرفی گردیده و به تائید مجلس رسیده اداره خواهد شد). تاسیس انجمن و حزب و هر نوع تشکل نیز از حقوق شهروندان "ایران" است. موارد فوق نیاز به اخذ مجوز از هیچ رکنی از ارکان حکومت ندارد. تنها ثبت اسم و علامت هر یک از نهادهای فوق برای جلوگیری از تداخل اسامی با سایر نهادها بر طبق قانون ثبت علائم و اسامی ضرورت دارد. هر نوع تخلف هر یک از نهادهای فوق بر اساس شکایت هر ذینفع یا دادستان بر اساس قوانین موضوعه کشور رسیدگی می شود و نیاز به قانون خاص ندارد.

دادگاه قانون اساسی

دادگاه قانون اساسی، یک هیأت 9 نفره انتصابی است که مأموریت اصلی آن، تضمین انطباق لوایح تصویب شده توسط مجلسین با مندرجات قانون اساسی می باشد. همچنین، مسئولیت نظارت بر روند برگزاری انتخابات آزاد و عادلانه برای تعیین رئیس قوه مجریه و نمایندگان مجلسین از وظائف دادگاه

قانون اساسی خواهد بود. اعضای دادگاه قانون اساسی شامل 9 شخصیت با صلاحیت است که به تعداد مساوی از سوی رئیس قوه مجریه، رئیس مجلس ملی و رئیس مجلس سنا انتخاب خواهند شد. اعضای دادگاه قانون اساسی برای یک دوره 7 ساله که یکبار قابل تجدید می باشد، انتخاب خواهند شد.

تغییر قانون اساسی

اصل 49 - بازنگری در قانون اساسی به ترتیب زیر صورت می گیرد

اولین مجلس ملی، استثنائاً، اختیار هر نوع تغییر در متن قانون اساسی را در دو سال آخر دوره خود -1 خواهد داشت

تغییر قانون اساسی در هر زمان به دو طریق امکان پذیر خواهد بود -2

الف- به پیشنهاد رئیس قوه مجریه

در صورت کسب اکثریت ساده در مجلس ملی یا سنا، از طریق برگزاری referendum (1)

با تصویب دوسوم کل آراء مجلسین (2)

ب- به پیشنهاد مجلسین: با کسب اکثریت ساده در مجلس ملی و سنا، و به دنبال آن برگزاری referendum